

**SEDLÁK JAN MELICHAR, STÁTNÍ BEZPEČNOST
A NĚKTERÉ PROTIREŽIMNÍ AKTIVITY NA HODONÍNSKU
NA PŘELOMU ČTYŘICÁTÝCH A PADESÁTÝCH LET 20. STOLETÍ**

LIBOR BÍLEK

The paper concerns the topic of the third Czechoslovakian resistance (against the communist regime) between 1948 and 1951. It deals mainly with the activities performed by a farmer Jan Melichar and his friends – helping persecuted people, maintaining contact with other resistance groups and attempts to establish connection with representatives of Czechoslovakian exile.

Key words: third Czechoslovakian resistance; State Security; political trial; 1940s; 1950s; Antonín Bartoš.

Tematika československého protikomunistického odboje v prvních letech existence komunistické diktatury se zejména v posledních letech stala velmi frekventovanou. Naskytá se tak příležitost zpracovat tematiku tzv. třetího odboje v takovém rozsahu a hloubce, jaké si zaslouží.

Bylo již přesvědčivě dokázáno, že domácí i zahraniční protikomunistický odboj skutečně existoval, že se jej účastnily široké a různorodé vrstvy obyvatelstva a že jeho formy byly značně různorodé (od ilegálních letáků nebo ukrývání pronásledovaných osob přes špionáž, až po odpor se zbraní v ruce), byť jeho koordinace zdaleka nedosahovala té míry, kterou vykazoval odboj protifašistický.¹ Jinými slovy, historikům se podařilo dosvědčit, že tolikrát připomínaná a stále rozporně vnímaná činnost skupiny bratří Mašínů je sice zřejmě stále nejznámější příklad boje proti komunistickému režimu, ale zároveň tvoří pouze příslovečnou špičku ledovce.

Nadále však platí, že rozsah našeho poznání o protikomunistickém odboji je stále poněkud omezený, především po „regionální“ stránce. Domnívám se, že je užitečné pokusit se pro každý region podat alespoň základní nástin zde prováděných protirežimních aktivit ve sledovaném období, případně nabídnout ukázkou ve formě zpracování „příběhu“ jedné či dvou odbojových skupin nebo alespoň osobností. V této souvislosti si jako pedagog nemohu odpustit poznámku, že znalost konkrétního (pro daný účel vhodně vybraného) příběhu a jeho využití ve výuce dějepisu může přinést tolik žádoucí přiblížení tématu jako celku žákům, zvýšení jejich motivace, a tím pádem vést i k lepšímu osvojení dané látky. Vhodný způsob prezentace příběhu, například formou práce s vybranými kopiemi archiválií, besedou s pamětníkem, diskusí či jinak, konečně může významně přispět pro formování mnoha klíčových kompetencí stanovených Rámcovým vzdělávacím programem pro základní nebo střední vzdělávání.

Zde prezentovaná studie si klade za cíl představit některé protirežimní aktivity na Hodonínsku na přelomu čtyřicátých a padesátých let, stejně tak jako činnost Státní bezpečnosti (StB) při

¹ Viz zejména *Odboj a odpor proti komunistickému režimu v Československu a ve střední Evropě*. Praha 2010; VEBER, V. – BUREŠ, J. et al.: *Třetí odboj. Kapitoly z dějin protikomunistické rezistence v Československu v padesátých letech 20. století*. Praha 2011. Z literatury vycházející mimo ÚSTR zejména CUHRA, J. – VEBER, V. (edd.): *Za svobodu a demokracii*. Díl I. *Odpor proti komunistické moci*. Praha 1999; BABKA, L. – VEBER, V. (edd.): *Za svobodu a demokracii*. Díl III. *Třetí (protikomunistický) odboj*. Hradec Králové 2002. Ze starší literatury především DVOŘÁKOVÁ, Z.: *Z letopisů třetího odboje*. Praha 1992; RADOSTA, P.: *Protikomunistický odboj. Historický nástin*. Praha 1993; ZEMANOVÁ-MAZALOVÁ, J. A.: *Budou-li mlčet oni, rozkvílí se kamení. Třetí odboj na Moravě*. Brno 1994.

jejich odhalování. Pojítkem mezi několika navzájem jen volně spojenými událostmi je osoba sedláka Jana Melichara.

Článek je rozšířenou verzí části diplomové práce *Sonda do agenturní práce Státní bezpečnosti v prvních letech po únoru 1948*, která byla obhájena na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v roce 2010.² Další část zmiňované práce byla prezentována na studentské vědecké konferenci Historie 2009 v Ústí nad Labem a následně vyšla tiskem.³

Předkládaný příspěvek volně navazuje na bakalářskou práci *Akce Včela. Likvidace údajné protistátní skupiny na Uherskobrodsku v roce 1951*,⁴ v níž je podrobně popsán průběh vyšetřování skupiny bývalých národních socialistů z okolí východomoravského města Uherský Brod, mezi nimiž se Jan Melichar vlastně náhodou ve vězení ocitl.

Při psaní jsem čerpal především z archivních pramenů. V prvé řadě se jednalo o archiválie pocházející z činnosti bývalé Státní bezpečnosti, které jsou uloženy v Archivu bezpečnostních složek (ABS). Z těchto archiválií je třeba jmenovat zejména vyšetřovací spisy, vedené k jednotlivým osobám nebo skupinám. Vyšetřovací spisy obsahují jednak často vynucené a mnohdy zcela nepravdivé výpovědi vyslychaných osob, jednak tzv. „operativní materiál“. Pod tímto označením se vedle dokumentů popisujících např. pohyb spisů či přemísťování vězňených osob vyskytuje také soubor poznatků, které bezpečnost vytěžila ze svých evidencí, případně které získala od svých příslušníků, od tajných spolupracovníků nebo jinak. Časově tedy část operativního materiálu může spadat do doby před započatím vlastního vyšetřování. Takto získaný materiál sice nutně nemusí dokonale odrážet dobovou realitu, avšak (a to je možná důležitější) přesně vyjadřuje to, jakým způsobem realitu vnímala sama Státní bezpečnost.

Další důležitou skupinou archiválií nacházející se v Archivu bezpečnostních složek jsou dokumenty vzniklé činností Inspekce ministra vnitra. Jedním z úkolů této instituce bylo přešetřovat nezákonnosti, kterých se příslušníci StB dopouštěli v prvních letech komunistické diktatury. Toho docílovala zejména prováděním výsledků původních odsouzených (pochopitelně bez použití předtím běžných krutých donucovacích prostředků) a příslušných členů bezpečnostních sil. Dokumenty inspekce proto poměrně přesně popisují skutečný průběh vyšetřování daných případů, a pomáhají tak odhalit jejich pozadí, mimo jiné například co do účasti tajných spolupracovníků.

Pro doplnění celkového obrazu byly využity také personální spisy jednotlivých příslušníků Státní bezpečnosti, které se taktéž nacházejí v Archivu bezpečnostních složek (ABS).

Dále bylo čerpáno ze spisů Generální prokuratury, uložených v Národním archivu v Praze, a konečně z dokumentů Státního soudu, oddělení Brno, které je možno studovat v Moravském zemském archivu v Brně. Tyto archiválie, podobně jako výše zmíněné spisy Inspekce ministra vnitra, někdy pomáhají odhalit skutečný průběh událostí, neboť se mezi nimi často nacházejí výpovědi obviněných (méně zkrácené než ve vyšetřovacích spisech) i zainteresovaných příslušníků StB.

Všechny výše jmenované archiválie vznikly v dobách totalitního komunistického režimu a jejich původcem byly organizace, které se různým způsobem a rozdílnou měrou podílely na masové nezákonnosti a programové perzekuci v tomto smutném období českých dějin. Tím je podmíněna také vypovídací hodnota drtivé většiny použitých pramenů – je přinejmenším pro-

² BÍLEK, L.: *Sonda do agenturní práce Státní bezpečnosti v prvních letech po únoru 1948*. Brno 2010. (Diplomová práce Pdf MU.)

³ BÍLEK, L.: *Vratislav Hladíš – odpůrce, pomahač i oběť komunistického režimu*. In: Historie 2009. Sborník z prací z 15. celostátní studentské vědecké konference konané ve dnech 8. a 9. dubna 2010 v Ústí nad Labem (v tisku).

⁴ BÍLEK, L.: *Akce „Včela“: Likvidace údajné protistátní skupiny na Uherskobrodsku v roce 1951*. Brno 2008. (Bakalářská práce Pdf MU.)

blematická. Podle toho bylo také k archiváliím přístupováno. Veškeré získané informace byly neustále vzájemně konfrontovány a pokud možno racionálně hodnoceny, aby bylo možné podat co nejpravděpodobnější obraz skutečnosti.⁵

I přes tuto snahu (nebo spíše právě díky ní) mnohdy nebylo možné dojít k jednoznačným závěrům, a proto také na některých místech textu záměrně zdůrazňuji dvojznačný výklad některých pramenů nebo jejich neověřitelnost.

Vedle dokumentů, jejichž původcem byly orgány činné v trestním řízení (StB, prokuratura, soudy), byly v rámci možností využity také archiválie místní samosprávy – obecní kronika obce Týnec a spisy místního národního výboru (MNV) téže obce. Ty jsou uloženy ve fondech Státního okresního archivu Břeclav se sídlem v Mikulově.

Pro stručné vykreslení postavy poslance Antonína Bartoše jsem čerpal také ze stenografických záznamů ze schůzí Ústavodárného Národního shromáždění republiky Československé, které jsou dostupné online na serveru Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna.

Teprve „na poslední chvíli“ se mi podařilo prostudovat velmi skrovné torzo písemností krajského sekretariátu národněsocialistické strany z let 1945 až 1948, které se nachází v Moravském zemském archivu v Brně ve fondu G 484 (dosud nezpracovaný). Tyto dokumenty poskytly některé drobné detaily o některých osobách uvedených v předkládaném příspěvku, konkrétně o jejich funkcích v národněsocialistické straně.

Někdy bývá při studiu nejnovějších dějin možné využít pro konfrontaci archivních pramenů metodu oral history, tedy rozhovoru s pamětníky. To v tomto případě bylo možné jen ve velmi omezené míře, neboť žádná v textu zmiňovaná osoba dnes již nežije. O své vzpomínky se tak se mnou mohl podělit pouze syn ústřední postavy jmenované v nadpisu, pan Milan Melichar. Tomuto pamětníkovi však na počátku padesátých let ještě nebylo ani osmnáct let, takže o popisovaných událostech příliš mnoho říci nemohl.

Uvedme ještě upřesnění k poznámkovému aparátu. V něm, u odkazů směřujících k archivním pramenům, byl volen takový způsob citací, který co nej přesněji identifikuje typ dokumentu (výpověď, zpráva tajného spolupracovníka, interní zpráva StB), aby si čtenář mohl sám udělat představu o jeho hodnověrnosti. Proto je u některých poznámek uveden mimo jiné název dokumentu a/nebo jeho datování.

Přejdeme nyní k vlastní náplni studie. Začneme představením hlavní osoby – jihomoravského sedláka Jana Melichara. Melichar se narodil a žil ve vesnici Týnec (dnešní okres Hodonín), nacházející se asi 10 km od Břeclavi. Vlastnil velké hospodářství, které podle vzpomínek svého syna řídil velmi úspěšně, což bylo také v dokumentech StB ohodnoceno slovy: „*Melichar, co se ujal svého hospodářství, mu velice vzkvétalo, neboť hospodářství dobře rozumí a dovede jej dobře vésti, se vším si dovede řádně zatočiti, že nemá žádných těžkostí a nesnází jako jiní zemědělci.*“⁶

Před válkou i po ní se aktivně angažoval v politickém dění. Činný byl nejprve v republikánské (agrární) straně, která si v obci ve dvacátých a třicátých letech udržovala pozici druhé nejsilnější strany (po komunistické straně).⁷ Po válce, kdy republikánská strana nebyla obnovena, vstoupil Melichar do strany národněsocialistické a vybudoval si v ní určité postavení – byl například členem krajského výkonného výboru.⁸ Podílel se také na družstevním hnutí jako člen něko-

⁵ Srov. TOMEK, P.: *Swazek StB jako historický pramen*. Soudobé dějiny, 2005, č. 1, s. 208–214.

⁶ Archiv bezpečnostních složek (dále jen ABS), f. BN-V Vyšetřovací spisy Brno (dále jen BN-V), V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. l. 251.

⁷ Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově (dále jen SokA Břeclav), f. C 69 MNV Týnec, inv. č. 1, *Kronika obce Týnec 1922–1956*.

⁸ Moravský zemský archiv v Brně (dále jen MZA), f. G 484 Československá strana národněsocialistická Zlín (neuspořádáno), f. 4.

lika družstev zemědělského charakteru, jednomu z nich také předsedal. Jako takový měl v okolních obcích i po celé Moravě mnoho známých. V osobním životě se nijak nevyvíkal běžnému stavu – byl ženatý a měl tři děti.⁹

Za války nebyla jeho orientace jednoznačná. Na jednu stranu se podle svých vlastních slov účastnil odboje,¹⁰ což sice týnecká obecní kronika nepotvrzuje, to ale Melicharovu účast nevyklučuje (byla psána zpětně podle vzpomínek místních komunistů až v roce 1971). Na druhou stranu Melichar zůstal činným v některých protektorátních hospodářských organizacích (Domovina, Zemský svaz zemědělství a lesnictví). Vedoucí funkce, byť byl na ně navržen, zastávat odmítal, i tak bylo jeho působení v těchto institucích po válce vnímáno jako nevhodné. I přesto v prvních poválečných volbách v roce 1946 kandidoval do Národního shromáždění za stranu národněsocialistickou, zvolen však nebyl.

Melichar patřil mezi čelné osobnosti obce a jako velmi úspěšný hospodář měl mezi ostatními týneckými sedláky hlavní slovo. Jeho úloha asi nebyla nepodobná roli sedláka Františka z filmu Vojtěcha Jasného *Všichni dobří rodáci*, což shodně tvrdí materiály StB („na zemědělce v obci nemá žádný takový vliv jako právě on“) i jeho syn. Konkrétně se měl jeho vliv projevit při podepisování dodávkových smluv na zemědělské produkty na rok 1950, kdy Melichar odmítl podepsat dodávku v přidělené výši a ostatní sedláci jeho příklad následovali.¹¹ Takto alespoň hovoří Melicharův posudek z dílny StB, nutno ovšem podotknout, že například v materiálech týneckého místního národního výboru se žádný údaj o této věci neobjevuje, přestože jinak se o dodávkách zmiňují relativně podrobně.¹²

Jan Melichar se již záhy po únorovém komunistickém puči nechtěně dostal do kontaktu se Státní bezpečností. V dubnu 1948 byl totiž zatčen a vyšetřován příslušníky StB v Uherském Hradišti. Státní bezpečnost předpokládala, že Melichar je napojen na skupinu nazvanou Gazda a spol., kterou uherskohradištská pobočka v této době vyšetřovala.¹³ I přes tvrdé výsledky Melichar jakoukoli spojitost s touto skupinou popřel.

Své vyšetřování Melichar později během jednoho z výsledků popsal takto: „*V souvislosti s Gazdou jsem byl vyslýchán celkem dvakrát, přičemž zejména druhý výsledek byl se mnou prováděn velmi tvrdě – byl jsem pobit po celém těle, a tu já v tomto stavu, uchopil jsem židli, utrl od ní nohu a touto nohou jsem se ohnal po dvou příslušnících, kteří mě vyslýchali. Při tomto mém druhém výsledku vstoupil do místnosti, v níž jsem byl vyšetřován, nějaký pán v civilu, o němž jsem se později dozvěděl, že se jmenuje Hlavačka, a o němž jsem věděl, že je náčelníkem Státní bezpečnosti, vyšetřovacího oddělení. Tento mě odvedl z místnosti, v níž jsem byl vyšetřován.*“¹⁴

Ludvík Hlavačka,¹⁵ který po roce 1950 nastoupil velmi úspěšnou kariéru nejprve coby velitel Pohraniční stráže, později na školách ministerstva vnitra, byl v námi popisované době před-

⁹ ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., vyšetřovací svazek 6.

¹⁰ Melichar svou účast na protifašistickém odboji také později (na počátku sedmdesátých let) podrobně popsal v prohlášení, určeném snad pro Svaz protifašistických bojovníků. Zde uvedl, že poskytoval léky partyzánské skupině na severu Moravy a podle možností shromažďoval spolu s dalšími osobami, sdruženými do tzv. trojek, zpravodajské informace. Prohlášení se nachází ve vlastnictví pana Milana Melichara v Týnci (kopie u autora).

¹¹ ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. 1. 253.

¹² Soká Břeclav, f. C 69 MNV Týnec, inv. č. 3, zápisy z rady MNV 1945–1952.

¹³ MZA, f. C 145 Státní soud, oddělení Brno, k. 311, inv. č. 1377, f. 496–498, vyjádření Jaroslava Turečka.

¹⁴ MZA, f. C 145 Státní soud, oddělení Brno, k. 311, inv. č. 1377, f. 505–506, protokol o výsledku Jana Melichara ze dne 29. 4. 1957.

¹⁵ Ludvík Hlavačka (1911–2005) se narodil ve Starém Městě u Uherského Hradiště. Po absolvování obecné školy a tří tříd měšťanské školy se vyučil karosářem. Členem komunistické strany byl od roku 1930. Před druhou světovou válkou a po jejím začátku pracoval v dělnických profesích, od roku 1944 až do osvobození byl vězněn. Některé informace údajně ukazují na to, že byl konfidentem gestapa. V roce 1945 se stal orgánem Zemského odboru bezpečnosti v Uherském Hradišti. Tam se stal v březnu 1948 přednostou oblastní úřadovny StB a později krajským velitelem zdejšího

nostou uherskohradištského velitelství (po vytvoření krajských velitelství StB v lednu 1949 krajským velitelem). Při jiném výslechu Melichar o tomto svém prvním setkání s Hlavačkou doplnil: „Počal jsem si stěžovati, že nejsem si vědom nějakého provinění, a prosil jsem ho, aby se mě ujal. Po delší politické diskusi s panem přednostou, který chtěl znáti můj osobní názor na politickou situaci, položil mně konkrétní otázku, jak se chci zapojit do příštího politického a hospodářského života. Řekl jsem mu, že je mně jasné, že jsem udělal chybu tím, že jsem jako bývalý agrárník vstoupil do strany národněsocialistické, a že mám jen jedno přání – být dobrým spolupracovníkem v dnešním hospodářském i politickém životě těch lidí, kteří po únoru nastupují cestu k socialismu. Přednosta mně na to odpověděl: ‚Já mám pro vás jinou práci. Abych vás mohl nechat v kriminále, tak mám dost dokladů k vašemu zatčení.‘ Když jsem ho požádal o sdělení, co po mě bude požadovati, řekl, že chce ve mně získat spolupracovníka pro StB a tato práce bude spočívat v následujícím: ‚Znáte velmi dobře osoby uherskohradištského okresu, které byly dříve význačnými činiteli v hnutí agrárním nebo národněsocialistickém a dnes stojí sto procentně proti dnešnímu zřízení.‘ Když jsem měl námítky, že mnozí z nich jsou moji osobní přátelé, že bych nikdy proti nim nemohl vystoupit jako svědek u soudu, odpověděl mně, že StB toto po mně nežádá, ale chce, abych řekl, které osoby jsou podezřelé z protistátní činnosti, a StB si s osobami další zařídí. Tím by byl můj úkol v tom smyslu splněn, a jestli nechci, mám na vybranou vrátit se do vězeňské cely. S návrhem o spolupráci jsem souhlasil a přednosta mně dal ihned úkoly: ‚Budete vystupovat jako zarytý nepřítel tohoto režimu a jako reakcionář se budete snažit získat zprávy od osob, které jsou proti tomuto státu nepřátelsky zaměřeny. Nesmíte se bát mluvit a třeba nám i nadávat a můžete mluvit, co chcete, jen abychom odkryli osoby, které budou proti státu pracovat. [...] Dříve, než jsem od přednosta odešel, nechal mě podepsat slib spolupráce, kde bylo mimo mého vlastnoručního podpisu vepsáno heslo ‚Dítě, mám ho rád‘, kterým měly být podepisovány zprávy mnou odesílané.“¹⁶

Melichar také popsal, jak měl získané zprávy předávat: „Veškeré zprávy jsem měl zasílat Hlavačkovi, a to na adresu Jan Křivák, kamenosochařství Staré Město, přičemž toto měla být adresa vnější a uvnitř měla být další obálka, nadepsaná: ‚Pro pana Jaška‘. V této vnitřní obálce pak měla být zpráva posílaná pro Hlavačku.“¹⁷

Ještě tentýž den pak byl Melichar propuštěn na svobodu. Stručně jsme o jeho zavázání informováni také přímo od Hlavačky: „Jan Melichar byl zatčen za únorových událostí 1948 pro podezření z protistátní činnosti současně s jinými funkcionáři národněsocialistické strany v gottwaldovském kraji [...] a pro podezření ze spolupráce s Gestapem za okupace. Velitelství Státní bezpečnosti vydalo tenkrát všeobecný pokyn, aby kde nebude přímých důkazů proti jednotlivým zatčeným nebo zadržným funkcionářům reakčních politických stran, byli v nejširším měřítku vázáni ke spolupráci. Vzhledem k tomu bylo několik osob takto zavázáno, mezi nimi Jan Melichar z Týnce.“¹⁸

krajského velitelství StB. Vytvořil velmi úspěšnou dvojici s Jaroslavem Turečkem, vedoucím 1. oddělení Hlavačkova krajského velitelství. V červnu 1949 byl Hlavačka postřelen během zatýkání nepřátelského agenta, o něco později obvinil Turečka, který se na akci také podílel, z neposkytnutí pomoci. Mezi oběma muži tak vyrostlo nepřátelství, které ukončil až Hlavačkův odchod do vyšších funkcí a Turečkovu propuštění. V říjnu 1950 se Hlavačka stal velitelem Pohraniční stráže, později působil na vysokých funkcích v ministerstvu vnitra a na vojenských učilištích. Blíže viz ABS, f. Personální spisy ministerstva vnitra (dále jen Personální spisy), spis ev. č. 3741/11 Ludvík Hlavačka.

¹⁶ ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. l. 297–301, protokol o výslechu Jana Melichara ze dne 20. 6. 1952.

¹⁷ MZA, f. C 145 Státní soud, oddělení Brno, k. 311, inv. č. 1377, f. 505–506, protokol o výslechu Jana Melichara ze dne 29. 4. 1957.

¹⁸ ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. l. 303, dokument „Melichar Jan, rolník v Týnci, okr. Břeclav – šetření“ ze dne 30. 7. 1952.

Z popsaného průběhu Melicharova závazání ke spolupráci je zřejmé, že přesně odpovídalo standardu roku 1948. To znamená, že (na rozdíl od doby pozdější) nebylo předem nijak připravováno.¹⁹ Příslušníkům StB nešlo konkrétně o Melichara, spíše se pouze pokoušeli splnit pokyny, které dostali od svých nadřízených, to znamená získat co nejvíce spolupracovníků.

Jak se však Melicharova spolupráce se Státní bezpečností, konkrétně s Ludvíkem Hlavačkou, dále vyvíjela? V tomto ohledu můžeme čerpat ze dvou zdrojů. Jde jednak o pozdější vyjádření zainteresovaných příslušníků Bezpečnosti (Ludvíka Hlavačky a Jaroslava Turečka, osobou druhého z nich se budeme zabývat podrobněji jinde), jednak o výpovědi a písemná vyjádření samotného Melichara, pocházející z doby tří i více let po popisovaných událostech. Oba zdroje se shodují v tom, že jedním z prvních úkolů, které Melichar od svého řídicího orgánu (tj. od Hlavačky) dostal, bylo zjistit informace o činnosti Antonína Bartoše, bývalého národně-socialistického poslance, pocházejícího z Břeclavska. Na tohoto muže se pozornost uherskohradištské pobočky StB obzvláště zaměřovala, jednalo se totiž o jednoho z neaktivnějších a na veřejnosti také nejznámějších odpůrců komunistů v daném regionu, a to jak v době před únorem 1948, tak i po něm. Osobnost Antonína Bartoše, jednoho z velmi aktivních představitelů zahraniční části protikomunistického odboje v prvních letech studené války, na své komplexní biografické zpracování zatím čeká,²⁰ proto na následujících řádcích věnujeme alespoň omezenou pozornost jeho kariéře v námi sledovaném období.

Antonín Bartoš (1910–1998) krátce po vypuknutí války uprchl do Francie, kde vstoupil do československé zahraniční jednotky, se kterou se později ocitl v Británii. Tam získal důstojnickou hodnost a v roce 1944 byl vyslán jako velitel výsadkové skupiny Clay-Eva na Moravu. Po úspěšném seskoku s celou svou skupinou vybudoval na jižní a východní Moravě rozsáhlou ilegální zpravodajskou a vojenskou organizaci.²¹ Po osvobození vstoupil jako národní socialista (člen strany od roku 1937) do veřejného života a ve volbách v roce 1946 byl zvolen poslancem Národního shromáždění za kraj uherskohradištský. Při výkonu svého mandátu často ostře a veřejně vystupoval proti politice komunistické strany, díky čemuž se již v této době dostal do hledáčku Státní bezpečnosti. Rozruch způsobila například jeho řeč v parlamentu v červenci 1947, v níž nevybíravými slovy odsoudil praktiky ředitele znárodněného koncernu Baťa ve Zlíně a zároveň poslance za komunistickou stranu Ivana Holého. V projevu hovořil o „*politickém teroru v národním podniku*“ a mimo jiné řekl: „*Doposud veškeré obsazování vedoucích a odpovědných míst se dělo výhradně na podkladě politické legitimace, machiavelistickým způsobem, užitím denunciantů, lstí, osočením, ztrátou důvěry, restrikcí a organizací a všemi možnými způsoby, jen aby se dosáhlo toho: nekomunista musí odejít se svého místa pod tlakem, anebo způsobem tak zvaným ‚dobrovolným‘. To znamená, že se zavolá před trestní komisí, kde se mu řekne: ‚Buď podepíšeš a dostaneš na tři měsíce ještě plat, anebo nepodepíšeš a poletíš.‘*“²²

¹⁹ Blíže viz BÍLEK, L.: *Sonda do agenturní práce Státní bezpečnosti v prvních letech po únoru 1948*. Brno 2010 (Diplovská práce PdF MU), s. 11n.

²⁰ Částečnou výjimku představuje dvoustránkový životopis, připojený k reedici Bartošovy knihy o jeho výsadku za druhé světové války (viz následující poznámka) a dokument České televize *Major Antonín Bartoš* z cyklu Lidé, kteří k nám patří (režie Jan Mudra, 1993), který jsem však neměl možnost zhlédnout, a tudíž jej nemohu hodnotit.

²¹ K tomu blíže BARTOŠ, A. – KUNC, R. – JELÍNEK, Z.: *Clay-Eva volá Londýn... Hlášení z let 1939–1945*. Praha 1992.

²² *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna. Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé, Stenoprotokoly, 67. schůze 11. července 1947* [online]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1946uns/stenprot/067schuz/s067026.htm> [cit. 1. 9. 2011]. O citovaném projevu A. Bartoše se zmiňuje také J. Pospíšil (POSPÍŠIL, J.: *Hyeny*. Vizovice 2002, s. 233–234), ovšem s určitými nepřesnostmi. Pospíšil tvrdí, že závěrečná zpráva z kontroly národního podniku Baťa, kterou po Bartošově projevu uskutečnila parlamentní komise, byla v Ústavodárném Národním shromáždění přednesena 24. března 1948. V tento den však sněmovna vůbec nezasedala. Zpráva byla přednesena až 7. dubna na 102. schůzi, jak správně konstatuje nepodepsaný autor článku na webových stránkách Clay-Eva.

Také přímo v regionu jihovýchodní Moravy Bartoš kritizoval některé nové rysy v poválečné politice. Podle informací StB měl například v listopadu 1947 na schůzi národněsocialistické strany v Otrokovicích prohlásit, že „*povolali do Národní fronty Ú[střední] R[adu] O[dborů], generála Svobodu, odbojáře, partyzány, za chvíli by mohli zase přijít hasiči nebo nějací chovatelé, že chtějí být v Národní frontě*“. Dále se také vyjádřil k avizované hospodářské pomoci Sovětského svazu: „*Z Ruska žádná pšenice nedošla a víme, kdy přijde. Až v dubnu před volbami*.“

Na základě těchto výroků dal podle archivního materiálu ministr vnitra pokyn uherskohradištské pobočce StB, aby připravila návrh na Bartošovo trestní stíhání.²³

Bartoš byl krátce po únorových událostech skutečně zatčen (přesný důvod dnes již neznáme) a internován. Podařilo se mu však uprchnout²⁴ a spolu s rodinou odejít do zahraničí, kde se v roce 1949 zapojil do činnosti Rady svobodného Československa a exilové zpravodajské služby generála Moravce. V zahraničí vystupoval pod krycím jménem Braun a Brauner. Z československých exulantů v uprchlických táborech organizoval skupiny, pověřené tajně se navrátit do Československa a zde provádět ekonomickou a vojenskou špionáž a převádět uprchlíky přes hranice.²⁵ Materiály Státní bezpečnosti hovoří také o úkolu připravovat sabotáže. Bartošův způsob práce však byl (opět podle informací StB) nakonec shledán zbytečně riskantním a krutým (většina jím vyslaných kurýrů měla být pozatýkána), takže byl nucen svoji činnost v roce 1952 ukončit.²⁶ To však mohlo být způsobeno postupným útlumem činnosti všech československých exilových zpravodajských skupin, který souvisel se změnou taktiky výzvědných služeb západních velmocí. Hranice byly totiž stále dokonaleji zabezpečovány, organizovaný domácí protikomunistický odboj slábl a starý způsob vysílání agentů do Československa tak přestával být efektivní.²⁷

Ať už byl důvod jakýkoli, v srpnu 1952 Antonín Bartoš přesídlil z Německa do USA a usadil se v New Yorku, kde v roce 1998 zemřel a kde je i pochován.²⁸

Vraťme se ale do období přelomu čtyřicátých a padesátých let. Zřejmě nezávisle na Bartošově skutečné činnosti se brzy po jeho emigraci začaly po jihovýchodní Moravě šířit zvěsti o tom, že se stejně jako za války tajně vrátil do Československa a organizuje odbojové skupiny (tyto zvěsti sehrály úlohu mimo jiné při konstrukci odbojové skupiny kolem Petra Křivky).²⁹

(Clay-Eva. *Poslanecká činnost Antonína Bartoše v letech 1945–1948* [online]. Dostupné z: http://clay-eva.cz/?page_id=523 [cit. 1. 9. 2011]. Pospíšil rovněž nesprávně udává, že „*k výsledkům šetření promluvili komunističtí poslanci Vala a Harus*“, ve skutečnosti však v rozpravě promluvili poslanci Kliment a Nedoma. První ze zmiňovaných poslanců se navíc jmenoval Valo, nikoli Vala. Viz: *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna. Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé, Stenoprotokoly, 102. schůze 7. dubna 1948* [online]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1946uns/stenprot/102schuz/s102006.htm> [cit. 1. 9. 2011].

²³ ABS, f. 305 (Ústředna Státní bezpečnosti), inv. č. 305-61-2.

²⁴ Podle článku uveřejněného na zpravodajském serveru Idu.cz, který zřejmě čerpá z rozhovoru s Bartošovým synem, byl Antonín Bartoš internován v „*budově radnice*“, odkud se mu podařilo utéct z okna toalet. NAVARA, L.: *Odbojář Bartoš by oslavil stovku. Díky výcviku parašutisty utekl i komunistům*. Idu.cz/zprávy [online]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/odbojar-bartos-by-slavil-stovku-diky-vycviku-parasutisty-utekl-i-komunistum-1x4-/domaci.aspx?c=A100914_1449625_domaci_jw [cit. 1. 9. 2011].

²⁵ O Bartošově činnosti v Moravcově zpravodajské skupině se stručně zmiňuje Karel Pacner (PACNER, K.: *Československo ve zvláštních službách. Pohledy do historie československých výzvědných služeb 1914–1989*. Díl III. Praha 2002, s. 307–308, 318, 323) a také Karel Kaplan (KAPLAN, K.: *Poúnorový exil 1948–49*. Liberec 2007, pozn. 41 a 42 na s. 160 a 161).

²⁶ ABS, f. 305 Ústředna Státní bezpečnosti, inv. č. 305-61-2.

²⁷ PACNER, K.: *Československo ve zvláštních službách. Pohledy do historie československých výzvědných služeb 1914–1989*. Díl III. Praha 2002, s. 232.

²⁸ BARTOŠ, A. – KUNC, R. – JELÍNEK, Z.: *Clay-Eva volá Londýn... Hlášení z let 1939–1945*. Praha 1992, s. 261.

²⁹ Základní informace o skupině Petra Křivky přináší PEJČOCH, I.: *Vojenské osoby popravené v období politických procesů v Československu v letech 1948–1955*. Praha 2009, s. 116–119. Dále také viz BARTOŠOVÁ, Š.: *Akce „Tábor“*.

Dokumenty Státní bezpečnosti se však na jeho údajnou přítomnost v Československu dívaly značně skepticky, a podle všeho oprávněně: „*Antonín Bartoš se vyskytuje ve výpovědích spisů jako vysněná osoba, která má přijít ze zahraničí a převzít vedení organizace. Někteří funkcionáři předstírali, že Bartoš je již v ČSR, nebo že s ním již mluvili, aby snáze získali lidi pro spolupráci, ale Bartoš ve skutečnosti od svého útěku v ČSR nikdy nebyl a nikdo s ním z těchto osob nemluvil.*“³⁰

To však pochopitelně neznamená, že by osoba bývalého velitele anglického výsadku československé bezpečnosti orgány nezajímala. Naopak, jak uvádí Karel Kaplan, ministerstvo vnitra věnovalo Bartošovi a některým dalším spolupracovníkům generála Moravce zvláštní péči.³¹ Zřejmě proto také Jan Melichar, bývalý Bartošův spolustraní, dostal v rámci své spolupráce se Státní bezpečností za úkol zjišťovat informace právě o tomto uprchlém poslanci.

Podle své vlastní výpovědi se Melichar pokoušel zadaný úkol splnit, protože však nic podstatného nezjistil, nemohl sdělit svému řídicímu orgánu Hlavačkovi nic zásadního, kromě drobností, které prý v písemné podobě zaslal na stanovenou adresu.³²

Rovněž další úkoly, které mu byly uloženy, Melichar podle svých vyjádření plnil – navštěvoval některé z lidí, které znal, zjišťoval, zda nepracují proti režimu, a své poznatky hlásil Hlavačkovi.³³

Ludvík Hlavačka však nedlouho po Melicharově závázání dospěl k názoru, že jeho spolupracovník ve svých zprávách část informací záměrně zamlčuje. Po dohodě s velitelem 1. oddělení uherskohradištského velitelství Jaroslavem Turečkem³⁴ se Hlavačka rozhodl, že Melichara začne kontrolovat. Příležitost k tomu dostal v zápětí. Do zorného pole uherskohradištské StB se totiž dostal další sedlák z východní Moravy a Melicharův známý ze zrušené agrární strany – Bedřich Čačka³⁵ z Kvítkovic u Zlína. Jaroslav Tureček proto začal Čačku navštěvovat a vystupoval před ním jako „Jindra Janík“, příslušník zpravodajské služby ze Západu.³⁶ Po několika

Případ Albert Hauptmann a spol. Zformování, činnost a likvidace protistátní skupiny na Slovácku v roce 1949. Brno 2010. (Diplomová práce FF MU).

³⁰ ABS, f. Z – Mapy zpráv zpracované studijním ústavem, inv. č. Z-10-8.

³¹ KAPLAN, K.: *Poúnorový exil 1948–49.* Liberec 2007, s. 160.

³² MZA, f. C 145 Státní soud, oddělení Brno, k. 311, inv. č. 1377, f. 505–506, protokol o výsledku Jana Melichara ze dne 29. 4. 1957.

³³ Tamtéž. Dále také ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. 1. 136–140, protokol o výsledku Jana Melichara ze dne 20. 6. 1952; ABS, f. A 8/1 Inspekce ministra vnitra, inv. č. 1405 Jan Melichar, č. 1. 45, protokol o výsledku Jana Melichara ze dne 30. 6. 1965.

³⁴ Jaroslav Tureček (1912–?) se narodil v Topolné (okr. Uherské Hradiště) v dělnické rodině jako jeden ze sedmi sourozenců. Vychodil pět tříd obecné školy a tři třídy měšťanské školy. Vyučil se elektromotérem. V roce 1938 vstoupil do KSČ. Až do roku 1943 pracoval v různých dělnických profesích. Za války byl v letech 1943 a 1944 vězněn, později propuštěn. V roce 1945 se účastnil odboje ve skupině Jana Žižky z Trocnova. Těsně po válce vstoupil do Sboru národní bezpečnosti. Od března 1947 působil u druhého oddělení Zemského odboru bezpečnosti Brno, oddělení Uherské Hradiště, jako orgán kontrarozvědky. V říjnu 1949 byl jmenován podporučíkem. V letech 1949–1950 vytvářel z odpůrců komunistického režimu tzv. kontrolní síť v tehdejší Gottwaldovském kraji, a to tím způsobem, že se vydával za agenta nejčastěji francouzské výzvědné služby. Vystupoval pod jménem Jindra Janík nebo Jindra Tabara. Svou činností přivedl do vězení desítky osob. Na konci roku 1950 došlo mezi Turečkem a krajským velitelem Hlavačkou k neshodám. U Turečka navíc vyšlo najevo, že několikrát (snad úmyslně) dal osobám, s nimiž se stýkal jako údajný agent ze Západu, najevo, že je ve skutečnosti pracovníkem StB. V polovině roku 1951 byl ze Státní bezpečnosti propuštěn. Blíže viz: ABS, f. Personální spisy, spis ev. č. 1042/25 Jaroslav Tureček.

³⁵ Bedřich Čačka (1906–?) se narodil v Kvítkovicích (okr. Zlín). Pracoval původně zemědělec, později dělník. V letech 1945 až 1948 působil jako funkcionář národněsocialistické strany (člen krajského výkonného výboru a rady Okresního národního výboru ve Zlíně). Další údaje nebyly nezjištěny.

³⁶ Pro další poznatky o podobných Turečkových aktivitách na jihovýchodní Moravě přináší POSPÍŠIL, J.: *Hyeny v akci.* Vizovice 2003, zejm. s. 336–341; také ŠEDIVÝ, Z. F.: *Světлана. I. čsl. partyzánská brigáda Jana Žižky z Trocnova ve třetím odboji.* Vimperk 1997, s. 26 a n.

takových návštěvách se Turečkovi podařilo Čačku přesvědčit, aby jej seznámil právě s Melicharem. Protože však Čačka a Melichar žili poměrně daleko od sebe, musel se Tureček spokojit pouze s tím, že Čačka Melicharovi zaslal dopis, v němž oznamoval, že má očekávat návštěvu. K ní také někdy v létě 1949 skutečně došlo.

Melichar později své první setkání s Turečkem popsal tím způsobem, že jej doma navštívil neznámý muž, který byl „*velmi slušný, obyčejně upravený, nenápadný, menší postavy. Velmi hovorný – tázal se na rodinu, práci v hospodářství, děti a odešel. [...] Řekl, že za 14 dní přijde zase, jestli může.*“³⁷ Ke své smůle Melichar proti dalšímu setkání nic nenamítal, takže Turečkovy návštěvy v Týnci pokračovaly.

V líčení toho, co se dělo od prvního setkání Melichara a Turečka, se však oba zmiňované zdroje, hovořící o Melicharově činnosti, v zásadě rozcházejí. Vyjádření Hlavačky a Turečka popisují další události tak, že Melichar svoji spolupráci se Státní bezpečností zcela sabotoval a Hlavačkovi podával pouze neurčité a zavádějící zprávy, přičemž to nejdůležitější zamlčoval.³⁸ Zároveň si Hlavačka i Tureček byli jisti tím, že Melichar, Čačka i další lidé, se kterými se Tureček stýkal pod smyšleným jménem, naprosto věří tomu, že jednájí se zpravodajcem ze Západu. V tomto smyslu hovoří také další dokumenty z provenience StB. Ve svazku sdružujícím mapy zpráv zpracované studijním ústavem ministerstva vnitra k různým osobám se v části věnované právě Antonínu Bartošovi dochoval nedatovaný výpis zprávy Krajského velitelství v Uherském Hradišti, v němž je uvedeno: „*Jan Melichar [...] byl podezřelý z protistátní činnosti, ale jelikož nebylo dosti důkazů, byl propuštěn a byl zavázán ke spolupráci s StB v Uherském Hradišti. Podal několik zpráv nevalného významu, ale zavázal se, že vypátrá pobyt bývalého poslance Bartoše a že se napojí do jeho skupiny. Šetřením však bylo zjištěno, že spolupráci jen předstírá, ale sám pracoval ilegálně a byl napojen na bývalého poslance Bartoše, který již uprchl do zahraničí.*“³⁹

Ke Hlavačkovým a Turečkovým vyjádřením je vhodné podotknout, že v době, kdy byli na skutečnosti související s Melicharovou spoluprací dotazováni (ať už vyšetřujícími orgány StB nebo soudem), ani jeden z nich již na velitelství StB v Uherském Hradišti nesloužil – Ludvík Hlavačka působil v různých vyšších funkcích na ministerstvu vnitra a Jaroslav Tureček byl z řad StB propuštěn. Celá kauza Melicharovy spolupráce tak pro oba v těchto dobách představovala patrně jen velmi okrajovou záležitost, takže jejich vyjádření jsou poměrně stručná.

Na rozdíl od interních dokumentů Bezpečnosti a v rozporu s vyjádřeními obou jmenovaných příslušníků svědčí doznání Jana Melichara i výpovědi některých dalších osob pro to, že Melichar se o spolupráci pokoušel a v Turečkovi od začátku viděl příslušníka StB, takže vše, co Turečkovi řekl, považoval za oznámené československým bezpečnostním orgánům, a tedy za plnění svých povinností jako tajného spolupracovníka StB. Melicharových výpovědí na toto téma existuje řada,⁴⁰ a to z různých časových období (vyšetřování, obnova trestního řízení a žádost o rehabilitaci), přičemž v jeho případě se pochopitelně jednalo o věc nesmírně důležitou, na níž záležel celý jeho další život.

³⁷ Národní archiv (dále jen NA), f. Generální prokuratura (neuspořádáno), spis značky T 866/51, část 143, dopis Jana Melichara adresovaný Generální prokuratuře.

³⁸ ABS, f. A 8/1 Inspekce ministra vnitra, inv. č. 1405 Jan Melichar, č. l. 51-52, protokol o výsledku Ludvíka Hlavačky ze dne 7. 7. 1965; dále ABS, f. A 8/1 Inspekce ministra vnitra, inv. č. 1405 Jan Melichar, č. l. 54-56, protokol o výsledku Jaroslava Turečka ze dne 1. 7. 1965; dále ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. l. 142-144, vyjádření Ludvíka Hlavačky ze dne 30. 7. 1952; dále ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. l. 145-146, protokol o výsledku Jaroslava Turečka ze dne 19. 8. 1952.

³⁹ ABS, f. Z – Mapy zpráv zpracované studijním ústavem, inv. č. Z-10-8.

⁴⁰ ABS, f. A 8/1 Inspekce ministra vnitra, inv. č. 1405 Jan Melichar, č. l. 45-50, protokol o výsledku Jana Melichara ze dne 30. 6. 1965. Dále NA, f. Generální prokuratura (neuspořádáno), spis značky T 866/51, část 143, vlastnoručně psaná žádost Jana Melichara adresovaná generální prokuratuře.

Dnes je už téměř nemožné rozhodnout, jak se celá věc ve skutečnosti udála. Nejpravděpodobněji působí možnost, která v podstatě kombinuje obě verze událostí. Zdá se totiž, že Melichar si postupně odvodil, že Tureček je ve skutečnosti příslušníkem StB (byť mu zpočátku důvěřoval), Hlavačka ani Tureček to však nepoznali a dále Melichara považovali za člověka, který je pod rouškou spolupráce se Státní bezpečností ochoten pracovat proti komunistickému režimu. Vyloučit však nelze ani možnost, že Melichar Turečka za zahraničního rozvědčíka považoval až do konce a teprve po svém zatčení si uvědomil, o koho se jedná, a na tomto faktu pak postavil svoji obhajobu.

Podle Melicharových výpovědí ihned po prvním setkání s Turečkem o všem informoval Hlavačku, a dokonce si s Turečkem umluvil schůzku, o které řekl i Hlavačkovi. Ten si podle Melichara během schůzky Turečka z povzdálí prohlédl, a protože nic nepodnikl a dále se o věci nevyjádřil, Melichar si údajně potvrdil, že v případě Turečka se jedná o příslušníka StB. V některých výpovědích Melichar uváděl i další důkazy, které jej údajně přesvědčily o tom, že Tureček je ve skutečnosti příslušníkem StB – viděl prý u něj legitimaci StB (dokonce byl schopen zopakovat její číslo), jindy prý zahlédl Turečka a Hlavačku procházet se společně po Starém Městě. Hlavačka však vždy výslovně uváděl, že Melichar veškeré informace ohledně jakéhokoli styku s Turečkem zamlčoval.⁴¹

Ať už byl skutečný vztah Melichara k Turečkovi alias Janíkovi jakýkoli, samotný Tureček si byl jistý tím, že Melichar jej považuje za příslušníka západní rozvědky, jemuž lze důvěřovat. Svědčí o tom množství písemných záznamů, které Tureček o svých schůzkách s Melicharem vypracovával a které zůstaly zachovány v rámci vyšetřovacího svazku ke skupině Včela.

Z těchto hlášení a také z Turečkových pozdějších výpovědí víme, že jej Melichar (na Turečkovu žádost) seznámil s několika svými známými z Týnce a Hodonína. Příslušník StB z těchto lidí postupně vybudoval jednu z tzv. „kontrolních sítí“ – získával si jejich důvěru a jejich prostřednictvím pak shromažďoval poznatky o protirežimních aktivitách v širokém okolí.⁴²

Tímto způsobem se Tureček seznámil například s MUDr. Oldřichem Kolářem,⁴³ lékařem z Hodonína. Později se o tom zmínil takto: „*Pamatuji se, že při jedné schůzce s Melicharem tento mně prohlásil, že žádná ilegální činnost na Hodonínsku nemůže se obejít bez tamního lékaře MUDr. Koláře, a doporučil mi, abych s ním vešel do styku.*“⁴⁴

Melichar i doktor Kolář se zřejmě zpočátku pokoušeli být vůči údajnému západnímu agentovi obezřetní. Tureček tak v jednom ze svých prvních hlášení musel konstatovat: „*Dosud se nedá odhadnout, s kým je jak Melichar, tak i Dr. Kolář ve styku. Přesto, že Melichar mně již dost důvěřuje, nesdělil mně dosud veškeré poznatky o své činnosti, jakož i o činnosti Dr. Koláře.*“⁴⁵

Postupně si však Tureček vydobyl důvěru jak u Melichara, tak u Koláře, takže mohl být informován o řadě protirežimních aktivit. Pravdivost i závažnost těchto informací můžeme po šedesáti letech posoudit jen velmi těžko, i přesto je zde uvedeme, často totiž mají přímou souvislost s jinými (často rozsáhlými) protirežimními skupinami, které v té době působily na růz-

⁴¹ ABS, f. A 8/1 Inspekce ministra vnitra, inv. č. 1405 Jan Melichar, č. l. 51–52, protokol o výslechu Ludvíka Hlavačky ze dne 7. 7. 1965, dále ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. l. 142–144, vyjádření Ludvíka Hlavačky ze dne 30. 7. 1952.

⁴² Blíže k tzv. kontrolním sítím MÁLEK, J.: *Metody Státní bezpečnosti na likvidaci třetího odboje v letech 1948–1953*. In: CUHRA, J. – VEBER, V. (ed.): *Za svobodu a demokracii*. Díl I. Odpor proti komunistické moci. Praha 1999, s. 60–81.

⁴³ Oldřich Kolář (1899–?) se narodil v Letovicích (okr. Blansko). Od roku 1933 žil v Hodoníně, před tím údajně působil v plicním sanatoriu ve Vysokých Tatrách. V Hodoníně pracoval jako praktický a podnikový lékař, specializoval se na plicní choroby. Ve třicátých letech i v období 1945 až 1948 se angažoval v národněsocialistické straně (člen krajského výkonného výboru).

⁴⁴ MZA, f. C 145 Státní soud, oddělení Brno, k. 311, inv. č. 1377, f. 496–498, vyjádření Jaroslava Turečka.

⁴⁵ ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. l. 241, Úřední záznam č. 25/1949 ze dne 28. 2. 1949.

ných místech Československa. Činnost těchto skupin často není doposud podrobněji popsána (takže otázka podílu Státní bezpečnosti na jejich vzniku a fungování může být otevřená), a lze tudíž považovat za vhodné publikovat i drobnější zmínky o nich, aby jednou mohl být podán přesnější obraz o této problematice.

V této souvislosti se jako zajímavá jeví informace, kterou Tureček získal od Melichara a doktora Koláře zřejmě jako jednu z prvních, totiž že druhý jmenovaný se 20. února 1949 účastnil schůzky „*skupiny kolem generála Kutlvašra*“, která měla proběhnout na kterési chatě na Javořině.⁴⁶

Vzhledem k tomu, že generál Karel Kutlvašr i většina osob z „jeho“ skupiny byli zatčeni již v prosinci předcházejícího roku, mohlo by se jednat spíše o schůzku osob některé ze skupin dnes označovaných Praha-Žatec. Jedním z údajných cílů těchto skupin během převratu, který měly podle StB připravovat na datum 5. března 1949, bylo právě osvobození generála Kutlvašra z pankrácké věznice a jeho dosazení do čela povstání.⁴⁷ Schůzka některých účastníků příprav tohoto povstání na východomoravské Javořině nemusí nutně působit zcela nesmyslně, neboť jak dokládají vyšetřovací spisy tzv. akce Norbert⁴⁸ (takto byla likvidace údajných pučistů Státní bezpečností nazvána) a tzv. akce Včela, okrajově se na „přípravách“ povstání podílely také dvě osoby z Uherskobrodsko, konkrétně z malé obce Bánov, a sice malíř pokojů Bohumil Vystrčil a okresní tajemník socialistické strany Alois Hrabalík (o něm se podrobněji zmíníme dále).

Na druhou stranu, zprávu o zatčení generála Kutlvašra, hrdiny pražského květnového povstání z roku 1945, vysílalo už 3. února rádio⁴⁹ a Melichar a Kolář si mohli účast na schůzce protirežimní organizace jednoduše vymyslet (nebo alespoň značně přibájit), aby se před Turečkem alias Jindrou coby západním zpravodajským důstojníkem ukázali zajímavější.

Další akcí, o níž se v souvislosti s činností Jana Melichara dovídáme, je využití Turečkovy „kontrolní sítě“ kolem týneckého sedláka pro krytí jedné ze zpravodajských akcí, kterou uherskohradištské velitelství StB (nejspíše po dohodě s pražskou centrálou) provedlo v dosud okupovaném Rakousku proti představitelům československého exilu.⁵⁰

Tureček se o této operaci zmínil v roce 1957 vyslychajícimu soudci v rámci obnovy trestního řízení proti skupině Včela: „*Jistý Kundera, bývalý tajemník národněsocialistické strany (spolupracovník s. Hlavačky) byl pověřen s. Hlavačkou, aby odešel do Rakouska, kde se měl snažit dostat mezi činitele agrární skupiny žijící v zahraničí (Zelená internacionála), kde si měl získat naprostou důvěru. Kundera byl tenkrát poslán za Bedřichem Čačkou, aby mu umožnil cestu do zahraničí. Jelikož jsem byl už předtím s Čačkou ve styku jako orgán cizí zpravodajské služby, požádal mě tento, zda bych mohl Kunderu dopravit bezpečně do Vídně. Podle dohody s krajským velitelem Hlavačkou byl Kundera mnou převzat od Čačky, převezan vlakem do Břeclavi a odtud orgány břeclavské StB dopraven do Rakouska. Po několika měsících byl Kundera zatčen při přechodu našich státních hranic z Rakouska a odtud dopraven na naše KV StB, kde si jej s. Hlavačka osobně vyslychal, pokud se týkalo jeho činnosti ve Vídni.*“⁵¹

⁴⁶ ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. 1. 238 a 241.

⁴⁷ PEJČOCH, I.: „*Akce Praha – Žatec*“. *Údajný pokus o vojenský protikomunistický puč*. Historie a vojenství, 2010, č. 2, s. 33–51.

⁴⁸ ABS, f. MV-V Vyšetřovací spisy – Centrála, V 6147 Miloslav Jebavý a spol.

⁴⁹ Tuto informaci alespoň uvádějí J. Slanina a Z. Vališ ve své publikaci, z kontextu však není zcela zřejmé, zda se jednalo o oficiální zprávu československého rozhlasu, nebo zda zprávu vysílala některá stanice ze Západu. Viz SLANINA, J. – VALIŠ, Z.: *Generál Karel Kutlvašr*. Praha 1993, s. 86.

⁵⁰ Zpravodajská a kontrašpionážní činnost československých tajných služeb v zahraničí ve sledovaném období doposud nebyla podrobněji zpracována. O některých aspektech jejich činnosti se zmiňuje Dalibor Státník. Viz STÁTNÍK, D.: *Československé zpravodajské hry v Rakousku v počátcích studené války: exilové skupiny, západní výzvědné služby a jejich infiltrace československými agenty*. Soudobé dějiny, 2003, č. 4, s. 487–518. Zde také odkazy na další literaturu.

⁵¹ MZA, f. C 145 Státní soud, oddělení Brno, k. 311, inv. č. 1377, f. 496–498, vyjádření Jaroslava Turečka.

Podle Turečkem zpracovaných hlášení (která se ovšem případu Vladimíra Kundery týkají jen okrajově) dovozujeme, že ke Kunderovu odchodu do zahraničí došlo někdy na přelomu let 1948 a 1949. O této akci byl informován i Melichar, který spolu s Bedřichem Čačkou Kunderu původně považoval za spolehlivého odpůrce režimu. Zřejmě nedlouho po jeho odchodu však vyšlo najevo, že Kundera je přinejmenším krajně nespolehlivým, protože v době svého působení v národněsocialistické straně ve Zlíně údajně poskytoval mnoho interních stranických informací komunistům. Díky tomu, že se Melichar s tímto zjištěním obrátil na Turečka alias Jindru, jsme o něm prostřednictvím jeho hlášení informováni i my. Tureček zřejmě v tomto sdělení spářoval výtku vůči své osobě („*Melichar [...] dodal, že byla udělána velká chyba tím, že tento [tj. Kundera – pozn. L. B.] byl vyslán do zahraničí za účelem navázání styku s žijícími tam ilegálními pracovníky.*“). Proto do hlášení zapsal: „*Já [tj. Tureček – pozn. L. B.] jsem se pak před Melicharem ohradil, že Kunderu jsem neposílal já, ale B. Čačka, který mne o toto požádal, a já jsem v tomto případě měl toliko za úkol přepravit tohoto do Rakouska.*“⁵²

Asi nejvýznamnějším úspěchem, kterého se Státní bezpečnosti podařilo prostřednictvím kontrolní sítě kolem Jana Melichara dosáhnout, bylo odhalení protirežimní skupiny kolem Františka Dvořáka⁵³ (sama skupina se pojmenovala BOZ 38, Státní bezpečnost ji vedla pod názvem akce Podzim). Tato čtyřčlenná skupina, působící na Hodonínsku v roce 1949, prováděla intenzivní odbojovou činnost – 7. května 1949 přepadla stanici SNB v Kopčanech (dnešní okres Skalica na Slovensku), kde odzbrojili zde přítomné příslušníky (někdy se hovoří o jediném příslušníkovi), a 19. června 1949 obsadili Místní národní výbor v Archlebově na Žďánicku. V této obci vyhrožovali místním exponentům nového režimu a jeden z členů skupiny přečetl do obecního rozhlasu asi desetiminutový proslov, v němž vyzýval k občanské neposlušnosti vůči komunistické vládě a sliboval její brzký konec.⁵⁴

Státní bezpečnost do Dvořákovy skupiny dlouho nedokázala proniknout. Podařilo se to až s nevědomou pomocí již výše zmíněného hodonínského lékaře Oldřicha Koláře, jehož důvěru se podařilo Turečkovi získat (Tureček do hlášení mimo jiné zapsal: „*Tento [míněn Oldřich Kolář – pozn. L. B.] udělá vše, co po něm žádám*“). Kolář se tak Turečkovi na jeho žádost svěřil s vědomostmi, které o odbojové skupině Františka Dvořáka měl. Tureček tyto informace vyžadoval pod záminkou, že skupinu nutně potřebuje využít pro provedení destruktivních akcí na Vsetínsku. Proto Kolář na počátku srpna 1949 nakonec souhlasil s tím, že údajného západního zpravodaje se skupinou seznámí.⁵⁵

Tureček danou věc později stručně popsal následovně: „*V době, kdy na Hodonínsku řádila teroristická skupina vedená jistým Dvořákem a naše 2. oddělení*⁵⁶ *nemělo možnost vbourat se*

⁵² ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. 1. 238, Úřední záznam č. 22/1949 ze dne 12. 2. 1949.

⁵³ František Dvořák (1923–1950) se narodil v Hodoníně v rodině cukráře, vyučil se malířem. Od roku 1942 sloužil u protektorátního četnictva až do roku 1943, kdy byl zatčen pro odcizování zbraní, které předával účastníkům odboje. Až do konce války byl vězněn, po návratu domů strávil nějaký čas bez stálého zaměstnání, až v roce 1947 nastoupil vojenskou prezenční službu. V červenci 1948 zběhl od svého útvaru, začal se ukrývat a organizovat činnost namířenou proti režimu. Po několika měsících byl dopaden a dne 30. června 1950 senátem Státního soudu Praha odsouzen k trestu smrti, který byl dne 14. října 1950 v Brně vykonán.

⁵⁴ Bližší informace o skupině Františka Dvořáka viz in HMOLA, Z.: *Skupina BOZ 38. Případ třetího odboje na jižní Moravě?* (příspěvek přednesený na studentské konferenci Vysokoškoláci o totalitě 2011, pořádané Ústavem pro studium totalitních režimů v Praze 20. října 2011, který bude vydán ve sborníku z konference v roce 2012). Stručně také PEJČOCH, I.: *Vojenské osoby popravené v období politických procesů v Československu v letech 1948–1955*. Praha 2009, s. 100–105.

⁵⁵ Viz ABS, f. A 8/1 Inspekce ministra vnitra, inv. č. 488 Dr. Oldřich Kolář; ABS, f. BN-V, V 2804 Dvořák František a spol., operativní materiál 1, č. 1. 116, Úřední záznam č. 58/1949 ze dne 3. 8. 1949; ABS, f. BN-V, V 2804 Dvořák František a spol., operativní materiál 1, č. 1. 121, Úřední záznam číslo 59/1949 ze dne 6. 8. 1949.

⁵⁶ Míněno 2. oddělení („politické“) krajského velitelství StB v Uherském Hradišti.

do uvedené skupiny, dostal jsem od tehdejšího krajského velitele s. Milana Moučky příkaz, abych se prostřednictvím Dr. Koláře do této skupiny vboural a připravil ji k brzké realizaci. Skutečně jsem se přes Dr. Koláře do uvedené skupiny dostal a tato byla během asi čtrnácti dnů se zdarem realizována [tzn. zatčena – pozn. L. B.].“⁵⁷

Jak potvrzují svazky vyšetřovacího spisu proti skupině Dvořák a spol., celá věc se bezpečnosti vydařila. Čtyři nejaktivnější členové skupiny, kteří se na případech podíleli, byli Turečkem 12. srpna vylákáni (pod záminkou přípravy sabotáží ne severní Moravě) do konspirační chaty StB, odkud byli po čtyřech dnech, v noci na 16. srpna, jednotlivě převáženi údajně na místo provedení sabotáže, ve skutečnosti však na místo vhodné k zatčení.⁵⁸ V následujících týdnech pak byli pozatýkáni také další lidé, kteří skupině různě pomáhali nebo s ní spolupracovali.

Během vyšetřování celé skupiny došli její členové k názoru, že byli udáni právě doktorem Kolářem, přičemž se prý tuto zprávu podařilo někdy na počátku února 1950 z věznice vynést motákem.⁵⁹ Zpráva se mezi lidmi velmi rychle rozšířila, a tak se doktor Kolář v očích hodonínské veřejnosti stal konfidentem StB. On sám okamžitě pochopil, kým je ve skutečnosti údajný západní rozvědčík, a snažil se své přátele od dalších styků s Turečkem odvrátit. V březnu 1950, kdy v Hodoníně probíhal veřejný soudní proces s odbojovou skupinou kolem Jaroslava Vetejšky,⁶⁰ navštívil Kolář Jaroslavu Vališovou⁶¹ z Týnce, jednu z těch, která se nevědomky stala součástí Turečkovy „kontrolní sítě“. Kolář se jí snažil přesvědčit o tom, aby se prostřednictvím svého známého emigranta, s nímž potají udržovala písemný styk, pokusila zjistit, zda u americké zpravodajské služby pracuje člověk, který vystupuje pod jménem Jindra. Zároveň chtěl, aby v případě negativní odpovědi zařídili u zahraničního rozhlasu odvysílání varování před konfidentem StB, který se pohybuje na jižní Moravě.⁶² Řečí dokumentů StB: „*Dr. Oldřich Kolář navštívil během soudního veřejného přeličení v hodonínském procesu Jarmilu [správně Jaroslavu – pozn. L. B.] Vališovou a žádal tuto, aby napsala zprávu pro Jana Kozára do Lince v tom směru, aby u americké služby vyšetřil, zda na našem území pracuje jejich agent jménem Jindra. V tom případě, že Jindra není agentem jejich služby, aby zaslal zprávu anglickému nebo americkému rozhlasu v tom směru, aby tito vyhlásili v české řeči, že na našem území se pohybuje konfident Státní bezpečnosti vydávající se za agenta jejich služby.*“⁶³

Se stejným varováním se obrátil i na Melichara, ten však prý „*autoritativně prohlásil, že Janík je prověřen a že zcela bezpečně jde o agenta zahraniční služby.*“⁶⁴

Vališová se však s tímto poznatkem okamžitě obrátila na Turečka, o jehož příslušnosti k západní rozvědce zřejmě buďto nepochybovala, anebo naopak jeho pravou totožnost tušila

⁵⁷ MZA, f. C 145 Státní soud, oddělení Brno, k. 311, inv. č. 1377, f. 496–498, vyjádření Jaroslava Turečka.

⁵⁸ ABS, f. BN-V, V 2804 Dvořák František a spol., operativní materiál 1, č. l. 122, Úřední záznam č. 60/1949 ze dne 6. 8. 1949; ABS, f. BN-V, V 2804 Dvořák František a spol., operativní materiál 1, č. l. 124, Úřední záznam č. 61/1949 ze dne 9. 8. 1949; ABS, f. BN-V, V 2804 Dvořák František a spol., operativní materiál 1, č. l. 125 a 126, Přepadení MNV v Archlebově – realisace skupiny Fr. Dvořáka a spol.

⁵⁹ ABS, f. BN-V, V 2804 Dvořák František a spol., operativní materiál 2, č. l. 86 List A č. 17/1950 ze dne 9. února 1950.

⁶⁰ K osobě Jaroslava Vetejšky viz PEJČOCH, I.: *Vojenské osoby popravené v období politických procesů v Československu v letech 1948–1955*. Praha 2009, s. 78–80; dále ZÍDEK, P.: *Příběh herečky: dělnická prokurátorka Ludmila Brožová a její svět*. Praha 2010, s. 45–56.

⁶¹ Jaroslava Vališová (roz. Žmolíková) (1919–?) se narodila v Mařaticích (dnes součást Uherského Hradiště) v rodině nájemce hostince. Po válce se celá rodina přestěhovala do Moravské Nové Vsi (okr. Břeclav). Jaroslava Žmolíková se v 18 letech provdala za hudebníka Františka Valíše, s nímž se odstěhovala do Týnce.

⁶² ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. l. 256–259, List A č. 36/1950 ze dne 6. 4. 1950 a Úřední záznam č. 3/1950 ze dne 8. 4. 1950.

⁶³ ABS, f. BN-V, V 2038 Brno Calábek a spol., operativní materiál 2, č. l. 258, Úřední záznam č. 3/1950 ze dne 8. 4. 1950.

⁶⁴ ABS, f. A 8/1 Inspekce ministra vnitra, inv. č. 1405 Jan Melichar, č. l. 113–115, protokol o výslechu Oldřicha Koláře ze dne 29. 6. 1965.

a pokoušela se touto cestou spolupracovat s Bezpečností. Turečkovy záznamy připouštějí obě možnosti, přičemž my ještě můžeme doplnit třetí, a tou je Turečkova údajná schopnost působit na ženy po intimní stránce. Ať už však Vališová Turečka informovala z jakéhokoli důvodu, výsledkem bylo, že se mu podařilo celou záležitost úspěšně vyřešit, aniž by jeho skutečná identita byla mezi odpůrci režimu prozrazena nebo zpochybněna.⁶⁵

V červnu 1950 byl údajně Oldřich Kolář jako konfident StB veřejně označen podruhé, mělo se tak stát během soudního přelíčení s Dvořákovou skupinou (proces, částečně neveřejný, se konal ve dnech 26. až 30. června 1950 v Kyjově). V tu dobu už ale Kolář zřejmě na všechny pokusy očistit se rezignoval, stáhl se do ústraní a svým nejbližším známým se svěřoval s přesvědčením, že se jedná o pokus Státní bezpečnosti jej zdiskreditovat.⁶⁶

O to ale StB téměř jistě nešlo, ba naopak, podle pozdějšího vyjádření jednoho z pracovníků uherskohradištského velitelství bylo původním plánem doktora Koláře zavázat jako tajného spolupracovníka.⁶⁷ To ale po jeho veřejném „odhalení“ (které se, jak jsme právě ukázali, nezakládalo na pravdě) pochopitelně nebylo možné. Jeho pověst coby konfidenta StB však na Hodonínsku přetrvávala dodnes – jak ukazuje nedávno vydaná kniha *Paměti národa z pohledu Masarykova kraje Hodonínska*, kde je Oldřich Kolář opět představován v těch nejčernějších barvách jako zrádce a zbabělec.⁶⁸

V souvislosti s činností Jana Melichara byl ke spolupráci se Státní bezpečností přinucen jiný člověk – Melicharův známý z bývalé národněsocialistické strany Vratislav Hladiš.⁶⁹ Příběh zavázání tohoto okresního tajemníka předúnorových národních socialistů (a poúnorové Československé strany socialistické) se začal odehrávat někdy v únoru 1949, kdy se Hladiš na Melichara obrátil s prosbou, aby zprostředkoval odchod do zahraničí několika jeho známým.⁷⁰

Melichar svoji pomoc přislíbil a nakonec útěk zorganizoval spolu se dvěma svými známými z Týnce a okolí – Janem Kozárem⁷¹ a Cyrilem Macinkou.⁷² Oba zmínění muži se převáděním osob přes moravsko-rakouskou hranici zabývali, Cyril Macinka dokonce spolu s Melicharovým synem Milanem.⁷³ Osoby, které hodlaly odejít do zahraničí, byly celkem čtyři, přičemž bylo dohodnuto, že budou převedeny po dvojicích a s týdenním odstupem. První dvojici tvořil František Malina, který údajně hodlal v Rakousku začít nový život na statku svých známých, a Hla-

⁶⁵ ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. l. 256–259, List A č. 36/1950 ze dne 6. 4. 1950 a Úřední záznam č. 3/1950 ze dne 8. 4. 1950.

⁶⁶ ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. l. 261, List A č. 43/1950 ze dne 1. 7. 1950.

⁶⁷ Viz ABS, f. A 8/1 Inspekce ministra vnitra, inv. č. 488 Dr. Oldřich Kolář, vyjádření Antonína Višenky z roku 1957.

⁶⁸ JIŘÍČEK, R.: *Paměti národa z pohledu Masarykova kraje Hodonínska: 1914–2009*. Uherské Hradiště 2010, s. 255–256.

⁶⁹ Vratislav Hladiš (1920–2000) se narodil v Praksčicích (okr. Uherské Hradiště), kde až do roku 1945 žil a pracoval na hospodářství svých rodičů. V roce 1945 vstoupil do národněsocialistické strany a po únoru 1948 zůstal v „obrozené“ straně socialistické. Ve zmíněných stranách pracoval v letech 1945 až 1949 jako tajemník pro několik moravských okresů. V roce 1949 nastoupil na jednorozhodnou konzervářskou školu v Bzenci, po jejím absolvování pracoval od roku 1950 v Bruntále v potravinářském závodě až do svého zatčení v září 1951. Dne 16. října 1952 byl odsouzen Státním soudem, oddělení Brno, na 12 let odnětí svobody. Po propuštění v roce 1960 žil v Uherském Brodě, kde také zemřel. Podrobněji k osobě Vratislava Hladiše a jeho spolupráci se Státní bezpečností viz BÍLEK, L.: *Vratislav Hladiš – odpůrce, pomahač i oběť komunistického režimu*. In: *Historie 2009*. Sborník z prací z 15. celostátní studentské vědecké konference konané ve dnech 8. a 9. dubna 2010 v Ústí nad Labem (v tisku).

⁷⁰ ABS, f. BN-V, V 2038 Souček a spol., podsvezek 5, č. l. 50, výpověď Vratislava Hladiše.

⁷¹ Jan Kozár (1921–?) se narodil v Pustiměři (okr. Vyškov). Povoláním byl obchodník. V roce 1949 uprchl do zahraničí, odkud se vrátil do Československa v roce 1955. Bližší informace se nepodařilo dohledat.

⁷² Cyril Macinka (1932–?) se narodil v Břeclavi v rodině sedláka. V roce 1951 uprchl do zahraničí, odkud se již do Československa nevrátil. Pravděpodobně žil ve Spojených státech amerických. Bližší informace se nepodařilo dohledat.

⁷³ Rozhovor s panem Milanem Melicharem v dubnu 2011.

dišův stranický kolega Alois Hrabalík,⁷⁴ okresní tajemník národněsocialistické (po únoru 1948 již jen socialistické) strany pro okres Uherský Brod. Hrabalík se od února roku 1949 ukrýval před zatčením, neboť se velmi okrajově podílel na přípravách povstání vedeného Bohuslavem Hubálkem v Praze.⁷⁵ Ve druhé dvojici byl Antonín Večeřa a Jaroslav Stára, oba posluchači vysoké školy vyloučení ze studia, které v zahraničí hodlali dokončit.

Přechody obou skupin se uskutečnily v červenci 1949, přičemž o prvním z nich jsme podrobně informováni. Hrabalík, ukrytý v Luhačovicích v hotelu svého známého Václava Záhorovského, byl spolu s Malinou převezen Záhorovského autem za doprovodu Hladiše i Záhorovského na jih Moravy pod záminkou, že jedou nakoupit meruňky. Převoz se uskutečnil v podvečerních a večerních hodinách. První zastávkou byl Týnec, kam dorazili okolo šesté hodiny a kde se ke skupině po krátkém čekání připojil Jan Kozár na motocyklu, jako průvodce a „předsunutá hlídka“ pro případ, že by při další cestě narazili na silniční kontrolu. Dalším cílem byly Úvaly, malá vesnice poblíž Valtic v těsné blízkosti státní hranice. Byla již tma, když skupinka zastavila před úvalským hostincem, kam Hladiš zašel požádat o vodu do chladiče automobilu. Zmínka o vodě byla domluvena jako poznávací znamení s Cyrilem Macinkou, místním mladým rolníkem, jehož rodina vlastnila v Úvalech pole přímo u státní hranice. Macinka následně nasedl s Kozárem na motocykl, odjeli několik set metrů po silnici směrem zpět k Valticím a zastavili v místech, kde se silnice nejvíce přibližuje státní hranici. Sem také přijel automobil i se skupinkou uprchlíků a jejich průvodců. Všichni se navzájem rozloučili, přičemž se ke dvojici Hrabalík a Malina na poslední chvíli připojil i Václav Záhorovský, prý kvůli tomu, že předešlou noc přistihl svoji manželku při nevěře. Kozár s Macinkou odjeli domů, Hladiš spolu s řidičem Záhorovského auta jeli nejprve do Břeclavi, kde přenocovali v hotelu, a druhého dne pokračovali zpět do Luhačovic.

Odchod druhé dvojice (ke které se nakonec připojil ještě Antonín Malina, příbuzný Maliny z první dvojice) se měl uskutečnit přesně o týden později, přičemž nejspíš proběhl na stejném místě a se stejnými zprostředkovateli, tedy Macinkou a Kozárem.⁷⁶

Z těchto dvou přechodů hranic, o nichž jsme informováni, se však zdařil pouze ten druhý. Odchod první trojice mužů probíhal zprvu nadějně – všichni tři přespali v obci Drasenhofen u rakouského sedláka, který na ně podle všeho čekal na rakouské straně hranice, avšak druhý den ráno byli cestou na zastávku autobusu do Vídně zadrženi hlídkou rakouských četníků a předáni orgánům Rudé armády. Skupinka pak byla vrácena do Československa, kde skončila ve vyšetřovací vazbě Státní bezpečnosti v Uherském Hradišti. Během převozu do uherskohradištské věznice, který probíhal v souladu s dobovou praxí pouze s doprovodem v běžném osobním vlaku, byla trojice spatřena jedním z občanů Uherského Brodu, který zprávu okamžitě šířil dál. Tak se o zatčení Hrabalíka a jeho společníků dozvěděl i Hladiš a Melichar. Na okraj můžeme poznamenat, že brzy po tom, co se rozšířila zpráva o Hrabalíkově dopadení, zafungovala šeptanda, a tak „*se roznesla zpráva, že Alois Hrabalík a spol. po přechodu hranic se odebrali do*

⁷⁴ Alois Hrabalík (1913–?) se narodil jako syn pomocných zemědělských dělníků, žijících toho času v Rakousku. Bydlel v Bánově (okr. Uherské Hradiště). Vyučil se obuvníkem, ale kvůli vážnému onemocnění musel většinu času věnovat léčbě. V roce 1945 vstoupil do národněsocialistické strany a brzy začal pracovat jako tajemník strany pro okres Uherský Brod. Tajemník zmíněného okresu zůstal i po únoru 1948, za „obrozenou“ stranu socialistickou. Po nezdařeném pokusu o odchod do exilu v roce 1949 byl odsouzen k 15 letům vězení. V roce 1952 byl v soudním procesu se skupinou Včela odsouzen k dalšímu trestu 12 let. Na svobodu byl propuštěn v roce 1960.

⁷⁵ ABS, f. MV-V Vyšetřovací spisy – Centrála, V 6147 Miloslav Jebavý a spol., podsvazek „akce Norbert – VII. díl“, č. l. 273–276, výpověď Bohumila Vystrčila ze dne 10. 3. 1949.

⁷⁶ Další informace o popisovaném útěku viz in ABS, f. BN-V, V 2038 Souček a spol.; ABS, f. BN-V, V 1784 Václav Záhorovský a spol.

Vídně, kde měl Záhorovský nějakého kamaráda hoteliéra, tam že se veselili, vyzpěvovali slovácké písničky a při tom byli zatčeni.“⁷⁷

Na základě informací, které vyšetřovatelé od zadržených uprchlíků získali, byl jako jeden z organizátorů zatčen Vratislav Hladiš a zavázán jako tajný spolupracovník s krycím jménem „Janický“. Jeho řídicím orgánem se stal nám už dobře známý velitel 1. oddělení krajského velitelství v Uherském Hradišti Jaroslav Tureček. Hladiš se následně prokázal jako velmi užitečný spolupracovník a bezpečnost jej využívala zejména pro kontrolu činnosti skupiny kolem Jana Melichara.

Jeden z důležitých poznatků, které Hladiš svému řídicímu orgánu sdělil, se týkal příprav dalšího tajného přechodu hranic, zorganizovaného Melicharem a jeho známými. Tentokrát se jednalo o útěk a předchozí ukrývání dvou kněží z Uherskobrodsko. Přestože se Bezpečnost o celé věci díky Hladišovi dozvěděla a samotný přechod dokonce prostřednictvím Turečka alias západního agenta Jindry napomohla zorganizovat, útěk obou kněží se za dosud neosvětlených okolností zdařil, a patří tak k těm odbojovým akcím, které se Janu Melicharovi podařilo zdárně uskutečnit.⁷⁸

O jiné akci, kterou Melichar spolu s dalšími plánoval, jsme informováni díky hlášením, které zpracovával Jaroslav Tureček o svých setkáních s agentem „Janickým“, tedy Hladišem. Protože zmiňovaná hlášení představují v tomto případě jediný zdroj našich informací, je nezbytné k nim přistupovat obezřetně. Nepovažuji však za nutné ani vhodné jejich obsah zcela zpochybňovat.

V jednom z hlášení čteme: „*Melichar Jan z Týnce žádal dne 11. 8. 1950 Ao-29001 [tj. Hladiš – pozn. L. B.], aby mu vyhledal některou spolehlivou osobu, která se velmi dobře zná s bývalými poslanci národněsocialistické strany Bartošem a Slívou a která by byla ochotna odejít do zahraničí za účelem navštívení obou jmenovaných, jakož i předání různých zpráv pro shora uvedeně. Na otázku Ao-29001, o jaké zprávy se v daném případě bude jednat, Melichar odpověděl, že nemá být tak moc zvědav, že přílišná zvědavost škodí, avšak nakonec v poznámce dodal, že až mu najde onu zmíněnou osobu, že mu pak sdělí částečně i účel její cesty do zahraničí. [...] Ao-29001 naznačil, že pro tento případ by se hodil navrhnout Křížek z Modré, který jej žádal o převedení do zahraničí.*

Dle mého názoru [zde výjimečně neopravujeme chybu způsobenou Turečkovým rodným slováckým dialektem, protože používání tohoto slova je pro všechna jeho hlášení skutečně typickým – pozn. L. B.] hodil by se celý případ řádně připravit, a to tím způsobem, že Křížek by byl skutečně Melicharovi nabídnut k provedení žádaného úkonu, přičemž pochopitelně zprávy, které by byly Melicharem k doručení předány, by byly ofotografovány a pak dle okolností buď by byl Křížek zadržen při přechodu státních hranic, nebo by byl puštěn do zahraničí za účelem zjištění příkazů, které mají být dle náznaků Melichara zaslány zpět do zahraničí Janu Melicharu.“⁷⁹

V další zprávě se dozvídáme, že 16. srpna navštívil Hladiš v Týnci Melichara znovu: „*Melichar Ao-29001 sdělil, že do 14 dnů připraví všechny věci, které hodlají po této sobě do zahraničí odeslati. Na dotaz Ao-29001, v jaké formě tyto zprávy budou zaslány, Melichar sdělil, že část zprávy bude ve formě bodů, které se musí uvedená osoba nazpaměť naučiti, a část bude obsažena ve zprávě, kterou uvedená osoba předá osobně Bartošovi a Slívovi. Odpověď od Bartoše a Slívy bude pak poslána zpět opět k prvnímu případu radiovou depeší, která bude zaslána*

⁷⁷ ABS, f. BN-V, V 2038 Souček a spol., podsvazek 5, č. 1. 65.

⁷⁸ Pro podrobnosti o přechodu obou kněží – Jana Dubského, faráře z Prakšic (okr. Uherské Hradiště) a Bohumila Hrubého, duchovního z Uherského Brodu – viz in BÍLEK, L.: *Vratislav Hladiš – odpůrce, pomahač i oběť komunistického režimu*. In: *Historie 2009. Sborník z prací z 15. celostátní studentské vědecké konference konané ve dnech 8. a 9. dubna 2010 v Ústí nad Labem* (v tisku).

⁷⁹ ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. 1. 264.

ve formě odpovědi k otázkám, které budou Křížkem Bartošovi a Slívovi sděleny, jednak pak zprávou písemnou, která bude dodána na nějakou adresu v Rakousku, kde pak bude vyzvednuta jednou z osob, které budou převádět Křížka do Rakouska, a která pak bude jak shora uvedeno dodána přes rakouského občana. Janu Melicharovi bude pak stanovena doba, délka vlny a stanice, prostřednictvím které budou Melicharovi sdělovány odpovědi k jeho otázkám, které budou označeny ve formě číslic. [...] Melichar Ao-29001 naznačil, že dokonce tohoto týdne projedná s hoteliérem Strakou v Lanžhotě všechny podrobnosti stran zařízení bezpečného přechodu Křížka do Rakouska.⁸⁰

V příští zprávě z 21. srpna nás Tureček informuje, že Hladiš navštívil Křížka a sdělil mu, že přechod se již brzy uskuteční. Dále nám také upřesňuje, na jakém konkrétním postupu se spolu s Ludvíkem Hlavačkou dohodli: „Po dohodě s krajským velitelem bylo dohodnuto, aby celá věc byla nechána v pokračování, a to za předpokladu, že Melichar nebude se snažit nějakým způsobem obejít Ao-29001. Teprve po zjištění závažnosti zpráv, které budou Melicharem dodány nebo ústně sděleny přímo Křížkovi, bude učiněno další opatření pro zadržení Křížka na našem území, jakož i realizaci Melichara, Straky, případně též dalších osob, které do věci budou zasvěceny.“⁸¹

Potom se však zprávy téměř na měsíc odmlčují, zřejmě proto, že Hladiš alias Ao-29001 získal nové zaměstnání až v severomoravském Bruntálu, odkud domů na jih Moravy zprvu téměř nedojížděl. Proto mu druhý zářijový týden Křížek zaslal dopis, v němž se ho ptal, kdy se tedy jeho odchod konečně uskuteční. Tureček nám ve svém hlášení zprostředkovává názor Hladiše, „že celá věc nemůže přijít ku konci pravděpodobně z důvodu, že Melichar čeká návštěvu Ao-29001, a jelikož tento je t. č. zaměstnán v Bruntále, nebylo možno tuto návštěvu v Týnci uskutečnit.“ Zároveň nám ale Tureček sděluje i vlastní názor: „Dle mého názoru tato situace nastala však pravděpodobně z těch důvodů, že před několika dny byl orgány StB Břeclav zajištěn hoteliér Straka z Lanžhota, který měl zařizovat ilegální odchod Křížka do zahraničí.“⁸²

Dodejme jen, že tento případ názorně ukazuje, že Státní bezpečnost v prvních letech své existence nebyla žádným bezchybně fungujícím ani důsledným aparátem a že některé její složky spolu nekomunikovaly příliš efektivně. Jen tak se totiž mohlo stát, že osoby, se kterými počítalo uherskohradištské krajské velitelství (mající na starosti gottwaldovský kraj) jako s účastníky „své“ zpravodajské hry, byly pozatýkány složkou krajského velitelství Brno, do jehož působnosti Břeclav spadala.

Jak záležitost odchodu Křížka dopadla, se ze spisů nedozvídáme, pravděpodobně však z důvodu Hladišovy nepřítomnosti vyzněla do ztracena.

Poslední z aktivit Jana Melichara a jeho známých, o níž se v této studii zmíníme, je tajné doručování korespondence ze zahraničí. Konkrétně šlo o dopisy, které si se svými příbuznými a známými, kteří zůstali v Československu, vyměňoval z Rakouska Jan Kozár. Jméno tohoto týneckého obchodníka již bylo zmíněno v souvislosti s podílem na útěku Aloise Hrabalíka a dalších osob do Rakouska. Kozár se zapletl také do dalších přechodů státní hranice, a protože jeden z lidí, kterým pomáhal, byl v srpnu 1949 zatčen bezpečností přímo u Kozára doma, uprchl týnecký obchodník hned druhý den do Rakouska.⁸³

Nevíme, jak dlouho po Kozárově útěku tajná výměna dopisů začala. Na počátku února 1950 jsme informováni prostřednictvím Turečkova hlášení o tom, že jím řízený agent „Janický“, tedy Vratislav Hladiš, zjistil, že k Jaroslavě Vališové (Kozárově švagrové) „dochází nějaká paní Staňková z Prahy, která donáší pro tuto od Jana Kozára dopisy zasláné tímto z emigrantského lág-

⁸⁰ ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. 1. 265.

⁸¹ ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. 1. 268.

⁸² ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. 1. 269.

⁸³ ABS, f. A 8/1, inv. č. 1405 Jan Melichar, č. l. 111–112, výpověď Jana Kozára ze dne 2. července 1965.

ru v Linci v Rakousku. Zmíněná Staňková přinesla paní Vališové též jednu láhvičku s obsahem tajného inkoustu a jednu láhvičku s obsahem vývojký pro vyvolání tajného písma v dopisech.“ Dále se od Turečka dozvídáme, že i po této stránce byla činnost osob kolem Jana Melichara pod kontrolou Bezpečnosti: „Při náhodném hovoru se spolupracovnící Útvaru 701-A [tedy centrálního Velitelství StB v Praze – pozn. L. B.] jsem z její řeči seznal, že Kozár je t. č. v emigrantském lágru v Linci v Rakousku a že udržuje písemný styk s paní Vališovou. Pokud se týká paní Staňkové, domnívám se, že tato není nikdo jiný než spolupracovnice Útvaru 701-A, o níž se ve zprávě zmiňuji.“⁸⁴

Tyto informace vysvětlují, co může být základem zpráv, které podle ústního sdělení pana Milana Melichara v devadesátých letech kolovaly v Týnci, totiž že Jaroslava Vališová byla konfidentkou StB.⁸⁵ Její „spolupráce“ tak mohla být docela dobře stejně nevědomá, jako tomu bylo v případě hodonínského lékaře Oldřicha Koláře.

Věnujme se nyní podrobněji oněm tajným dopisům. Jejich předávání později Melichar a Vališová z nějakého důvodu přesměrovali (snad prostřednictvím výše zmíněného hoteliéra Straky) tak, že bylo prováděno „přes nějakého železničáře z Břeclavi“, který však byl údajně v říjnu 1950 zatčen. Melichar se proto ohledně doručení jednoho z dopisů obrátil na Turečka. V jeho zprávě pro pražské centrální Velitelství StB čteme: „Dopis je psán jednak inkoustem a jednak mezi řádky chemickou látkou, která je čitelná pod křemíkovou lampou teprve po chemické přípravě.“ Dopis byl adresován Janu Kozárovi, zřejmě stále do uprchlického tábora v Linci, a psán byl jeho manželkou. Jak zpráva pokračuje, „jelikož v dopise není zvláště závažných věcí, které by poškodily zájmy republiky v cizině, doporučujeme, aby dopis byl Kozárovi nějakou cestou, kterou máte k dispozici, doručen, neboť orgán S [tak je ve zprávách pro pražské Velitelství StB Tureček označován – pozn. L. B.] přislíbil Melicharovi doručení uvedeného dopisu [...]“⁸⁶

Zda byl dopis skutečně doručen, nevíme. Jeho obsah, který se v archivním svazku prostřednictvím přepisu dochoval, však umožňuje velmi názorně nahlédnout do myšlenek a pocitů těch, kteří po útěku svých blízkých zůstali v Československu sami, v případě Kozárových manželky navíc s malým dítětem. Považoval jsem proto za omluvitelné narušit soukromí dnes již nežijících manželů Kozárových a tuto jeho malou část zde ve formě závěrečné přílohy uveřejnit. Není asi velkým překvapením, že dopis obsahuje především osobní záležitosti, obavy z budoucnosti a zároveň ujišťování o trvalé věrnosti a lásce. Politika je zmíněna jen jakoby na okraj, spíše jako dokreslení situace, v níž se mladá paní Kozárová nacházela.

Tímto posledním oddílem, věnujícím se tajné korespondenci Jana Kozára, jsme vyčerpali již všechny protirežimní aktivity osob okolo Jana Melichara, o nichž se v archivních pramenech podařilo najít konkrétnější informace. Pro shrnutí připomeňme, že šlo o ukrývání pronásledovaných osob a jejich převádění do zahraničí (dva kněží, bývalý okresní tajemník národněsocialistické strany a další lidé), výměnu zpráv mezi odpůrci režimu a konečně o pokusy navázat spojení s představiteli československého exilu (případ Kundery a Křížka). Tento výčet pochopitelně nemusí být konečný, je možné (a pravděpodobné), že některé aktivity unikly pozornosti Státní bezpečnosti (případně se nedostaly mezi dochované archiválie), a proto se o nich nedovídáme ani my. Zároveň však zdůrazňme to, co již jednou bylo řečeno v úvodu, totiž že zdroje našich poznatků jsou značně problematické, takže všechny výše uvedené skutečnosti je třeba brát s jistou rezervovaností, zejména co se týče skutečných motivů jednotlivých aktérů.

Jako součást závěru bude vhodné uvést, jak informace, které od Jana Melichara získal, hodnotil sám Jaroslav Tureček. Tento příslušník StB po letech vyslyšajícím soudci sdělil: „Meli-

⁸⁴ ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. 1. 249.

⁸⁵ Rozhovor s panem Milanem Melicharem v dubnu 2011.

⁸⁶ ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., operativní materiál 2, č. 1. 277.

char podával mně různé zprávy, kterým jsem nepřikládal zvláštní pozornost, poněvadž Melichar se mi zdál být velkým mluvkou a všechny hurá zprávy, které získával při nahodilých stycích se svými starými známými, ještě zveličoval. [...] Mimo celkem bezvýsledných zpráv mi Melichar nic nesdělil, poněvadž dle mého názoru nic nevěděl.“⁸⁷

Jak vidno, Tureček své styky s Melicharem zpětně hodnotil velmi střízlivě. Zda to vypovídá o skutečném rozsahu činnosti Melichara a jeho společníků, o paměti Jaroslava Turečka nebo o jeho měřítkách kvality zpráv, to se zatím neodvažují posuzovat.

Zbývá jen dodat, jak vlastně příběh „spolupráce“ Jana Melichara se Státní bezpečností dopadl. Melichar byl navštěvován Jaroslavem Turečkem alias Jindrou Janíkem až do období letních prázdnin roku 1950, kdy tyto návštěvy zdá se ustaly (důvod však můžeme jen hádat). Příštího roku, na konci července 1951, byl Jan Melichar zatčen v souvislosti s údajnou odbojovou organizací Včela, která měla pod vedením Antonína Bartoše shromažďovat na Uherskobrodsku zbraně. Po neobyčejně krutých výsleších byl nakonec v říjnu 1952 Melichar odsouzen senátem Státního soudu, oddělení Brno, k trestu 16 let odnětí svobody a dodatkovým trestům. Vedle údajného členství ve smyšlené skupině Včela byl trest vyměřen ještě za zprostředkování odchodu do zahraničí osobám zmíněným v této studii a také za špionáž.⁸⁸

Proti rozsudku se Jan Melichar několikrát odvolával a po propuštění z výkonu trestu (v rámci amnestie v roce 1960) usiloval o svou rehabilitaci, přičemž často argumentoval svou spoluprací se Státní bezpečností. Soudní orgány však díky rozporům mezi výpověďmi Melichara a příslušníků Bezpečnosti Hlavačkou a Turečkem nikdy nebyly schopny s naprostou jistotou rozhodnout, zda svou spoluprací vykonával, nebo ne.⁸⁹ Z tohoto důvodu nakonec soud v roce 1966 rozhodl o zproštění viny ve všech bodech původní žaloby. I potom však musel Jan Melichar dále prostřednictvím soudů a urgencí bojovat o navrácení (přesněji řečeno proplacení) svého v roce 1952 zabaveného majetku s týneckým Jednotným zemědělským družstvem, v němž po návratu z vězení pracoval.⁹⁰ Zemřel v Týnci v roce 1988.

Summary

Farmer Jan Melichar, State Security and Some Anti-regime Activities in the Region of Hodonín at the Turn of 1940's and 1950's

The paper concerns the topic of the third Czechoslovakian resistance, the resistance against the communist regime, between 1948 and 1951. Geographically it is situated in the region of Hodonín town in the south Moravia, not far of the Moravia-Austrian border. All the activities described in the work are connected somehow with Jan Melichar (born in 1903), a farmer and active member of Czechoslovakian national-socialistic party. He was arrested by State Security (StB) – Czechoslovakian secret police – during the communists' coup d'état in February 1948 and consequently committed to collaborate as a secret agent and informer of StB. His governing officer was Ludvík Hlavačka, a head of regional State Security headquarters in Uherské Hradiště, who later held an important position in Border Guard (Pohraniční stráž). It is impossible now to decide whether Melichar actually performed his role as an informer or not, since his own statements and the evidences of his governing officer are in a sharp contrast – while Melichar

⁸⁷ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, oddělení Brno, k. 311, inv. č. 1377, f. 496–498, vyjádření Jaroslava Turečka.

⁸⁸ ABS, f. BN-V, V 2038 Calábek a spol., vyšetřovací svazek 6.

⁸⁹ Viz MZA, f. C 145 Státní soud, oddělení Brno, k. 311, inv. č. 1377; dále NA, f. Generální prokuratura (neuspořádáno), spis značky T 866/51.

⁹⁰ Soka Břeclav, f. 877 (CH 69) JZD Týnec (nezpracováno), část „Spory s Melicharem 1949–1970“.

claimed that he did his best and reported all his findings to StB, Ludvík Hlavačka denied that and declared that Melichar's collaboration was only pretended. The most probable solution of this ambiguity is that Melichar as an informer did not work properly, but after his apprehension in 1952 he used the collaboration at his defence.

Nevertheless, after his first release in 1948 Melichar and his friends started to organise anticommunist resistance. They helped persecuted people to hide themselves and to escape by crossing the border to Austria. Furthermore, they maintained contacts via writing with escapees and they attempted to establish connection with the representatives of Czechoslovakian exile, namely Antonín Bartoš, a former deputy of Czechoslovakian parliament and after 1948 a member of Czechoslovakian exile intelligence service led by general Moravec.

Melichar's group contacted some of the other Czechoslovakian resistance groups in the region too and possibly also one group in Prague (though the latter might be arguable), however, cooperation among the groups was not very intense and it consisted mainly of maintaining the mutual contacts only. In 1949, the group of Jan Melichar was infiltrated by a disguised member of State Security – Jaroslav Tureček, the head of the 1st department (counter-intelligence department) of regional StB headquarters in Uherské Hradiště. The StB officer presented himself as Jindra Janík, a secret agent of French intelligence service. Thanks to Tureček, the State Security had detailed knowledge of most of Melichar's group's activities. Thus, StB could reveal also the other groups which had contacts with the one around Jan Melichar (e.g. the group called 'BOZ 38' led by František Dvořák, which implemented several daring actions against the regime). Oldřich Kolář, a private doctor in Hodonín and a member of Melichar's group, acted an important part in this issue, as he gave detailed information about Dvořák's group to Tureček, believing that Tureček was a French intelligence service spy gathering information for the Western Powers and planning sabotage on arms factory in north Moravia. Thanks to Kolář's information, State Security arrested the members of Dvořák's group in 1950. Consequently, a rumour spread out that Kolář is a State Security informer, which persisted until nowadays – even in the latest publication on contemporary history of the Hodonín region is the doctor described as a traitor of other resistance fighters.

The activities of Jan Melichar and his friends diminished apparently during the end of 1950 and it ceased completely in summer 1951, when the main person (Melichar) was arrested for the second time, now due to allegation of gathering weapons and preparing an armed uprising against the regime together with several other pre-February members of national socialistic party.

In 1952, Jan Melichar was sentenced to a long imprisonment in a political trial with an alleged subversive group named 'Včela' (The Bee). He left prison only in 1960 thanks to amnesty and since then he kept trying to purify himself.